

HOVRÄTTEN FÖR
ÖVRE NORRLAND
HON
Fi 6

DOM
2022-02-25
Umeå

Mål nr
B 1123-21

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Umeå tingsrätts dom den 14 oktober 2021 i mål nr B 2062-21, se bilaga B

PARTER (antal tilltalade 1)

Klagande (Åklagare)

Assistentåklagare Jennifer Piironen
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Umeå

Motpart (Tilltalad)

PER Edvard Lundberg, 19720830-4977
Måttgränd 9 A
906 24 Umeå

Ombud och försvarare: Advokaterna Daniel Tornberg och Martin Zeitlin
Advokatfirman MarLaw AB
Box 3079
103 61 Stockholm

SAKEN

Brott mot lagen om skydd för geografisk information

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten ändrar tingsrätts dom på så sätt att hovrätten
  - a. dömer Per Lundberg för brott mot lagen (2016:319) om skydd för geografisk information enligt 9 och 12 §§ denna lag, vid 15 tillfällen under perioden 2020-09-02–2021-05-04, samt
  - b. bestämmer påföljden till 160 dagsböter om 400 kr.

2. Hovrätten ålägger Per Lundberg att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Dok.Id 150300

Postadress
Box 384
901 08 Umeå

Besöksadress
Bankgatan 3

Telefon
090-17 20 00
E-post: hovratten.ovrenorrland@dom.se
www.hovrattenovrenorrland.domstol.se

Telefax

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00–16:00

YRKANDEN M.M. I HOVRÄTTEN

Åklagaren har yrkat att hovrätten ska döma Per Lundberg för brott mot lagen om skydd för geografisk information vid 20 tillfällen enligt åtalet.

Per Lundberg har motsatt sig ändring av tingsrättens dom.

Åklagaren har justerat första meningen i första stycket av gärningsbeskrivningen till följande lydelse (tillägg i kursiv stil).

Per Lundberg har *på youtube.com* spridit sammanställningar av geografisk information avseende svenskt territorium, som inhämtats från luftfartyg genom fotografering/filmning, utan att ha tillstånd till det.

Åklagaren har vidare förtydligat att den angivna brottstiden i gärningspåståendet avser publicering av respektive film och att spridning i samtliga fall görs gällande fram till den 19 maj 2021.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Utredningen

Utredningen i hovrätten har varit i huvudsak densamma som vid tingsrätten. Förhöret med Per Lundberg har spelats upp. Åklagaren har som ny bevisning i hovrätten åberopat vittnesförhör med William Söderman Bergqvist samt resultat av Lantmäteriets eftersökningar av spridningstillstånd.

Under sakframställningen har åklagaren, till förtydligande av gärningspåståendet, angett att åtalet rör spridning av följande filmklipp:

1. FPV drone – dancin at another quarry (4 maj 2021)
2. Bridge building site FPV Drone (30 april 2021)
3. FPV drone at Ersmark (29 april 2021)

4. Causal FPV drone flying and crashing (20 april 2021)
5. Freestyle FPV drone at quarry (18 april 2021)
6. FPV U på modellflygfältet (17 april 2021)
7. Roma f5 – freestyle drone on my closest spot (7 april 2021)
8. FPV freestyle drone Roma f5 (30 mars 2021)
9. 3 inch drone freestyle (3 april 2021)
10. Freestyle FPV Roma f5 – North of Umeå (7 april 2021)
11. FPV quad in apartment (23 mars 2021)
12. Discovering deers with my 3” FPV-drone (27 februari 2021)
13. Quad ersboda (7 jan 2021)
14. Vännäs Motormuseum drönare (28 oktober 2020)
15. Quad 4 (2 september 2020)
16. Returned to rip that AWSOME quarry – Freestyle FPV drone (10 maj 2021)
17. FPV drone freestyle – Yes, it is the best hobby! :) (14 maj 2021)
18. FPV freestyle – digging yawspins? (16 maj 2021)
19. Chasing drones (19 maj 2021)
20. Första flygningen med barnen (23 november 2020)

Skuld och rubricering

Per Lundberg har medgett att det varit han som publicerat de i målet aktuella filmerna på sin kanal på Youtube, men invänt att någon annan kan ha ansökt om och fått spridningstillstånd för någon av dessa eller att det i vart fall ska röra sig om straffria förseelser med hänsyn till yttrande- och informationsfriheten.

Som tingsrätten har påpekat finns det en otydlighet i lagstiftningen angående vad som är föremål för tillstånd: den aktuella sammanställningen av geografisk information (i det här fallet drönarfilm) eller den aktuella spridningen (i det här fallet publicering på youtube.com). Om det är sammanställningen som sådan som är föremål för tillstånd kan vem som helst söka tillstånd för att sprida en sammanställning och ett tillstånd omfattar även vidare spridning, genom att t.ex. dela ett filmklipp på Facebook. Om det i stället är spridningen som är tillståndspliktig måste ansökan göras av den som sprider

sammanställningen och nytt tillstånd behövs för varje form av spridning. Den senare tolkningen får stöd av möjligheten att villkora ett tillstånd till visst ändamål eller efter iakttagande av särskilda säkerhetsåtgärder samt möjligheten för myndigheten att efter medgivande från den som söker tillstånd vidta retuscheringsåtgärder i sammanställningen, vilket rimligtvis endast kan träffa den som söker tillståndet. Även om det är så som tingsrätten angett, att detta inte förefaller vara Lantmäteriets tolkning av bestämmelsen, torde en tillämpning som innebär att ansökan ska göras av den som sprider en sammanställning och prövas i förhållande till den som ansökt vara den mest ändamålsenliga och systematiskt korrekta.

Under alla förhållanden är invändningen om att det kan finnas tillstånd – sökt och beviljad någon annan än Per Lundberg – för något filmklipp motbevisad genom den utredning som åklagaren lagt fram. Lantmäteriet har gjort omfattande eftersökningar i sitt system för att utreda om någon annan än Per Lundberg kan ha haft spridningstillstånd för någon av filmerna när han spridit dem. William Söderman Bergqvist, som arbetar som produktionsutvecklare på Lantmäteriet och som har tagit fram en mall för eftersökningarna samt genomfört några av dessa, har berättat om hur Lantmäteriets system är uppbyggt och hur eftersökningarna har gjorts. Hans och Lantmäteriets slutsats är att tillstånd inte har funnits för någon av filmerna när de spridits. Hovrätten bedömer utredningen som så gedigen och att det är praktiskt taget uteslutet att det har funnits spridningstillstånd för någon av filmerna när Per Lundberg publicerat dem på Youtube.

Per Lundberg har således spridit filmerna utan tillstånd, vilket kan föranleda ansvar enligt 12 § första stycket lagen (2016:319) om skydd för geografisk information. Hovrätten delar tingsrättens bedömning att de aktuella sammanställningarna avbildar horisontlinje och vyer vilket utesluter att de omfattas av de undantag som enligt Lantmäteriets föreskrifter om spridningstillstånd för sammanställningar av landgeografisk information gäller för vissa områden, byggnader och anläggningar (se 3 § LMFS 2016:3).

Enligt 12 § andra stycket samma lag ska dock inte dömas till ansvar i ringa fall. Bedömningen av om ringa fall föreligger bör enligt förarbetena till bestämmelsen göras utifrån om underlåtenheten att söka tillstånd med hänsyn till omständigheterna kan anses som obetydlig, och inte utifrån en bedömning som innefattar prövning av om någon faktisk skada eller risk för skada uppkommit genom framställandet eller spridningen. Ett i förarbetena angivet exempel på ringa brott mot bestämmelserna om spridningstillstånd kan vara en situation där spridningen har skett under en mycket kort tid på ett sätt som innebär att materialet kan återtas eller att kartor har delats ut i en krets som i och för sig är så omfattande att spridningstillstånd krävs, men där materialet inom kort samlas in igen. Den tid som materialet har varit spritt är således begränsad. I de fall spridning har skett på Internet är, enligt motiven, utrymmet för en sådan bedömning mindre, eftersom materialet rent faktiskt inte går att återta på samma sätt. Ofta kan spridningen i ett sådant fall också anses ha nått en mycket stor krets. Ett annat exempel på ringa brott är om spridningen har skett i sådan begränsad omfattning att den ligger strax över gränsen för att en spridningssituation har uppstått (se prop. 2015/16:63, s. 65.)

Hovrätten gör följande överväganden. Att filmerna har spridits på Internet och funnits tillgängliga för vem som helst att ta del av talar mot att gärningarna skulle betraktas som ringa fall. Av utredningen framgår dock att Per Lundbergs Youtubekanal har få följare samt att filmerna rent faktiskt fått ett förhållandevis litet antal visningar och i vissa fall har funnits tillgängliga endast en kort tid. Åklagaren har inte påstått annat än att filmerna spridits på Youtube fram till den 19 maj 2021. Vad gäller de fyra filmer som publicerats den 10 maj 2021 eller senare (filmerna 16–19 ovan) anser hovrätten att spridningen varit så begränsad att de ska betraktas straffria som ringa fall.

Filmen ”Första flygningen med barnen” (film 20 ovan) som spridits den 23 november 2020, är filmad från baksätet av ett flygplan, framfört av Per Lundberg, och avbildar endast bitvis svenskt territorium genom flygplansrutorna. Hovrätten anser att filmen avviker så påtagligt från vad kriminaliseringen är avsedd att träffa att det varit ursäktligt att inte söka spridningstillstånd och att även denna spridning därför utgör ett ringa fall.

Per Lundberg ska därför inte dömas för dessa fem spridningar. Hovrätten anser dock att filmerna 1–15 har krävt spridningstillstånd och att spridningen, med hänsyn till att publicering skett på Internet, inte kan rubriceras som ringa brott.

Per Lundberg har invänt att han inte har haft uppsåt till brott eftersom han inte känt till att det krävts tillstånd för spridningen. Hovrätten anser att Per Lundbergs erfarenhet inom drönarflygning och de inlägg han gjort på Facebook talar starkt för att han varit medveten om att det har krävts tillstånd för spridningen. Under alla förhållanden är det tillräckligt för ansvar att Per Lundberg känt till innehållet på filmerna och att han varit medveten om att han har spridit dessa utan tillstånd. Han kan därför inte undgå ansvar på grund av bristande uppsåt även om han varit i villfarelse kring tillståndsplikten.

Per Lundberg ska därmed dömas för brott mot lagen om skydd för geografisk information vid 15 tillfällen.

Påföljd

Enligt hovrätten bör brottslighetens straffvärde bedömas med utgångspunkt i de överväganden som gäller för gränsdragningen mellan ringa brott och brott av normalgraden. Det är således avvikelsen från tillståndskravet och inte om någon faktisk skada eller risk för skada för totalförsvaret har uppkommit som främst ska vara avgörande. Hovrätten konstaterar att spridningen, även om den har skett på Internet, har varit förhållandevis begränsad och att det i vissa fall är fråga om gärningar som enligt hovrätten ligger nära gränsen mot ringa brott. Eftersom även oaktsamhetsbrott är kriminaliserat och det i detta fall är fråga om uppsåtlig brottslighet anser hovrätten att straffvärdet för varje brott är 50 dagsböter. Straffvärdet för den samlade brottsligheten uppgår enligt hovrätten, med beaktande av principen om flerbrottslighetens avtagande betydelse, till 160 dagsböter (jfr rättsfallet NJA 2014 s. 859).

Med hänsyn till Per Lundbergs ekonomiska förhållanden bestäms storleken av varje dagsbot till 400 kr.

De brott som Per Lundberg döms för har fängelse i straffskalan. Han ska därför enligt lag betala en avgift på 800 kr till brottsofferfonden.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga C

Överklagande senast den 25 mars 2022.

Hovrättsråden Jonas Brodin och Tom Madell, tf. hovrättsrådet Jon Karlsson (referent, skiljaktig, se bilaga A) samt nämndemännen Hans Modig och Liv Granbom har deltagit i avgörandet.

Skiljaktig mening i hovrätten

Tf. hovrättsrådet Jon Karlsson är skiljaktig och anför följande.

Lagen (2016:319) om skydd för geografisk information utgör ett undantag från den grundläggande yttrande- och informationsfriheten som kommer till uttryck i bland annat 2 kap. 1 § regeringsformen. Enligt 2 kap. 21 § regeringsformen får begränsningar i yttrande- och informationsfriheten endast göras för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle och aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den och inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar.

I praktiken innebär kravet på tillstånd till spridning, enligt 9 § lagen om skydd för geografisk information, något som kan liknas vid ett censurförfarande. Det straffansvar som enligt 12 § kan följa för den som inte följer tillståndsförfarandet bör därför tolkas mot bakgrund av de mycket höga krav som ställs på en lagstiftning som inskränker de grundläggande fri- och rättigheterna. Frågan om lagens överensstämmelse med grundlag har dock enligt min mening inte fått det utrymme som kunnat förväntas i lagens förarbeten (se även Lagrådets yttrande i prop. 2015/16:63, s. 87, beträffande lagens förhållande till YGL och TF).

De filmklipp som åtalet avser utgörs i 19 fall av filmer tagna med drönare och i ett fall av en film som delvis tagits genom rutan på ett flygplan. Drönarfilmernas syfte förefaller inte vara att avbilda omgivningarna, utan snarare en uppvisning i Per Lundbergs flygkonst. Detta till trots avbildas givetvis svenskt territorium i någon mån, vilket i praktiken gäller alla sammanställningar som inhämtats från luftfartyg genom fotografering utomhus. Det innebär att alla filmer och fototagna med drönare eller genom rutan på ett flygplan som huvudregel medför krav på tillstånd för spridning, hur harmlösa de än framstår och oavsett i vilket syfte fotograferingen skett.

Enligt 11 § i samma lag får dock regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddela undantag från kravet på tillstånd. I 12 § andra stycket förordningen (2016:320) om skydd för geografisk information har regeringen bemyndigat Lantmäteriet att meddela föreskrifter om sådana undantag för sammanställningar som avser vissa geografiska områden eller som är utformade så att de inte kan antas medföra skada för totalförsvaret om de sprids. Enligt samma bestämmelse ska det av föreskrifterna framgå hur sammanställningen i sådana fall ska vara utformade.

Lantmäteriets föreskrifter om spridningstillstånd för sammanställningar av landgeografisk information (LMFS 2016:1) innehåller i 3 § uppräknade undantag från tillståndsplikt avseende spridning av sammanställningar med information om vissa områden, byggnader och anläggningar. Flera av de i målet aktuella filmerna är tagna vid och avbildar primärt geografiska områden som enligt min bedömning kan omfattas av följande undantag

Dok.Id 150835

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 384 901 08 Umeå	Bankgatan 3	090-17 20 00 E-post: hovratten.ovrenorrland@dom.se www.hovrattenovrenorrland.domstol.se		måndag–fredag 08:00–16:00

Byggarbetsplatsområde

- 2. "Bridge building site FPV Drone"
- 9. "3 inch drone freestyle"
- 17. "FPV drone freestyle – Yes, it is the best hobby! :)"
- 18. "FPV freestyle – digging yawspins?"

Åkermark

- 3. "FPV drone at Ersmark",

Täkt för grus, berg eller torv

- 1. "FPV drone – dancin at another quarry"
- 5. "Freestyle FPV drone at quarry"
- 16. "Returned to rip that AWSOME quarry – Freestyle FPV drone"

Bostadsbyggnad och Offentlig plats

- 11. "FPV quad in apartment"

Vidare framgår av titeln på filmen 6. "FPV U på modellflygfältet" att undantaget för *övningsområde för obemannade luftfartyg* kan vara aktuellt i detta fall.

Åklagaren har uppehållit sig kring frågan om att även andra delar av svenskt territorium avbildas i bakgrunden eller om horisontlinjen syns på filmerna, vilket antagligen har sin förklaring i den information som Lantmäteriet lämnar om sin tolkning av undantagen via sin hemsida. Det saknas dock bestämmelser i Lantmäteriets föreskrift om hur en sammanställning ska vara utformad för att omfattas av undantagen.

Den straffrättsliga legalitetsprincipen medger inte en extensiv eller analog lagtolkning av straffbud. Även 2 kap. 21 § regeringsformen talar mot att det straffbara området ska ges en vidare innebörd än vad som följer av författnings ord. Utgångspunkten bör därför enligt min mening vara att spridning av en drönarfilm som är inspelad på och därmed huvudsakligen utgör en sammanställning över ett geografiskt område som omfattas av undantagen för spridningstillstånd inte utgör ett brott. Att även andra delar av svenskt territorium, i bakgrunden och i oskärpa, avbildats i filmerna medför ingen annan bedömning i dessa fall; särskilt som det inte meddelats några föreskrifter om hur sammanställningen ska vara utformad för att omfattas av undantagen. Kriminalisering av att publicera en film som gjort exempelvis på ett *övningsområde för obemannade luftfartyg*, men som givetvis avbildar landskapet även utanför övningsområdets gränser, skulle i annat fall framstå som mycket oväntad och det kan med fog ifrågasättas om legalitetsprincipen medger en sådan tolkning.

Det är åklagaren som har bevisbördan för att inget undantag från spridningstillstånd är tillämpligt. Det är därmed åklagaren som har att visa t.ex. om ett byggarbetsplatsområde bedöms kunna bli aktuell som ett skyddsobjekt eller om ett område – som framstår som – faktiskt utgör exempelvis åkermark, övningsområde för obemannade luftfartyg eller täkt för grus. Någon sådan utredning är inte presenterad och jag anser att Per Lundberg därmed inte ska dömas för att ha publicerat de ovan angivna filmerna utan spridningstillstånd eftersom det enligt min mening inte är ställt utom rimligt tvivel att tillstånd krävts.

När det gäller de övriga filmerna delar jag majoritetens uppfattning att det som ska omfattas av bestämmelsen om ringa brott måste ges en vidare betydelse än vad som framgår av lagmotiven.

Numera är både fotografering med drönare och spridning via sociala medier på Internet så vanliga att de överväganden som gjorts i lagförarbetena i viss mån upplevs som obsoleta. Det torde finnas tusentals fotografier tagna genom fönstret på ett flygplan som t.ex. närmar sig Arlanda flygplats spridda på Facebook eller Instagram. Att bestraffa helt harmlösa fotografier tagna från luften framstår gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett kriminalisering. Genom att kunna väga in syftet med sammanställningen mot risken för totalförvarssekretessen vid den straffrättsliga bedömningen ges utrymme för en mer nyanserad tillämpning av vad sin utgör ringa brott vilket, enligt min mening, är ett krav för att straffbudet ska stå i överensstämmelse med 2 kap. 21 § regeringsformen. Helt harmlösa sammanställningar av mycket lättåtkomliga platser utan syfte att kartlägga Sveriges territorium bör därmed kunna utgöra ringa brott, även om de spridits via sociala medier på Internet.

Därmed ska den film som tagits då Per Lundberg flyger med sina barn och som delvis avbildar landskapet genom flygplansfönstret, med dålig skärpa och upplösning, betraktas som ett straffritt ringa brott (20. "Första flygningen med barnen"). Av dessa skäl bedömer jag att även filmerna som avbildar konstflygning på industriområden (4. "Causal FPV drone flying and crashing", 7. "Roma f5 – freestyle drone on my closest spot" och 13. "Quad ersboda") utgör ringa brott. Detsamma gäller filmerna 8. "FPV freestyle drone Roma f5", 10. "Freestyle FPV Roma f5", 14. "Vännäs Motormuseum drönare" och 15. "Quad 4" som bedöms helt harmlösa ur totalförvarssynpunkt. Detsamma gäller den film som enligt gärningsbeskrivningen endast spridits under en dag (19. "Chasing drones").

Jag delar dock majoritetens uppfattning att Per Lundberg ska fällas till ansvar för att ha spridit filmerna 10. "Freestyle FPV Roma f5 – North of Umeå", publicerad den 2 september 2020 och 12. "Discovering deers with my 3' FPV-drone", publicerad den 27 februari 2021. Dessa filmer avbildar, enligt min mening, Sveriges territorium på ett sådant sätt att det varit oförsvarligt för Per Lundberg att utan tillstånd sprida dessa på youtube.com fram till den 19 maj 2021. Påföljden är 70 dagsböter.

Överröstad i denna del är jag i övrigt ense med majoriteten.

UMEÅ TINGSRÄTT
Allmänna avdelningen
Doha 3

DOM
2021-10-14
meddelad i
Umeå

Mål nr: B 2062-21

PARTER (Antal tilltalade: 1)

Tilltalad

PER Edvard Lundberg, 19720830-4977
Mättgränd 9 A
906 24 Umeå

Åklagare

Extra åklagare Jennifer Piironen
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Umeå
Box 3003
903 02 Umeå

DOMSLUT

Åtal som den tilltalade frikänns från

Brott mot lagen om skydd för geografisk information, 9 § och 12 § lagen (2016:319) om skydd för geografisk information
2020-09-02 -- 2021-05-19 (20 tillfällen)

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress

Nygatan 45

Telefon

090-17 21 00

Öppettider

måndag - fredag

08:00-16:00

Postadress

Box 138

901 04 Umeå

E-post

umea.tingsratt.allmanna@dom.se

Webbplats

www.domstol.se, Info om vår personuppgiftsbehandling: www.umeatingsratt.domstol.se eller kontakta oss

YRKANDEN M.M

Åklagaren har begärt att tingsrätten ska döma Per Lundberg för 20 fall av brott mot lagen om skydd för geografisk information. Åklagaren påstår att följande har hänt.

Per Lundberg har spridit sammanställningar av geografisk information avseende svenskt territorium, som inhämtats från luftfartyg genom fotografering/filmning, utan att ha tillstånd till det. Det hände vid 20 tillfällen under perioden den 2 september 2020 till den 19 maj 2021 i Sverige enligt nedan.

Antal brott	Brottstid
1	2020-09-02
1	2020-10-28
1	2020-11-23
1	2021-01-07
1	2021-02-27
1	2021-03-23
1	2021-03-30
1	2021-04-03
2	2021-04-07
1	2021-04-17
1	2021-04-18
1	2021-04-20
1	2021-04-29
1	2021-04-30
1	2021-05-04
1	2021-05-10
1	2021-05-14
1	2021-05-16
1	2021-05-19

Per Lundberg begick gärningarna med uppsåt.

Lagrum: 9 § och 12 § lagen (2016:319) om skydd för geografisk information

Per Lundberg har förnekat att gärningarna utgör brott.

DOMSKÄL

I lag (2016:319) om skydd för geografisk information finns bestämmelser till skydd för uppgifter av betydelse för totalförsvaret. Lagen innehåller bestämmelser som bl.a. begränsar rätten till spridning av en *sammanställning av geografisk information* (1 §). De kursiverade orden definieras i lagen.

Geografisk information är lägesbestämd information om förhållanden på och under markytan samt på och under sjö- och havsbotten. Geografisk information i form av avbildning, beskrivning eller mätning är en *sammanställning av geografisk information* (2 §).

Vidare framgår det av 9 § första stycket att det som utgångspunkt är förbjudet att sprida en sammanställning av geografisk information 1) om förhållandena i ett visst vattenområde eller en viss sträcka av ett vattenområde som avser Sveriges sjöterritorium, men undantag av insjöar, vattendrag och kanaler, eller 2) över andra delar av svenskt territorium om informationen har inhämtats från luftfartyg genom fotografering eller liknande registrering. I andra stycket står det att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer (för filmerna i detta mål är Lantmäteriet tillståndsmyndighet) i enskilda fall får besluta om tillstånd till spridning. I tredje stycket framgår i vilka fall ett sådant tillstånd ska lämnas. 10 § innehåller några undantag från spridningsförbudet, vilka inte gäller filmerna som Per Lundberg är åtalad för att ha spridit.

Själva lagen innehåller inga fler generella undantag från kravet på tillstånd för spridning. Men av 12 § andra stycket förordning (2016:320) om skydd för geografisk information framgår att exempelvis Lantmäteriet får meddela sådana undantag. Sådana undantag finns i 2 kap. 3 § Lantmäteriets föreskrifter (LMFS 2016:1) om spridningstillstånd för sammanställningar av land-geografisk information (ändrad genom LMFS 2016: 3 och 2017:2). Undantag gäller exempelvis för sammanställningar över offentliga platser enligt ordningslagen, bostadsbyggnader och grustäcker – men i

många fall lär filmer som skapats med hjälp av drönare innehålla ytterligare information än till exempel enbart film av en grustäkt som sådan.

Enligt tingsrätten är det utrett att Per Lundberg har spridit drönarfilmer via sin kanal på Youtube vid de tillfällen som åklagaren har antecknat i gärningspåståendet. Filmerna är sammanställningar av geografisk information i den mening som begreppen har i lagen om skydd för geografisk information. Åklagaren har visat videoklipp och skärmdumpar och utifrån dessa bedömer tingsrätten att ingen av filmerna faller under undantagen i Lantmäteriets föreskrifter. Det är även Lantmäteriets bedömning efter att den myndigheten har tagit del av filmerna, enligt ett skriftligt svar på polisens frågor.

Vidare framgår det av Lantmäteriets svar att Per Lundberg inte hade sökt tillstånd för spridningen av någon filmerna. En annan person sökte – och fick – tillstånd för att sprida drönarfilmen som lades ut på Youtube den 7 januari 2021 och som visar bland annat de s.k. Tobleronehusen på Ersboda, Umeå. Det tillståndet beviljades den 12 januari 2021, dvs. efter att Per Lundberg redan hade spridit filmen. Om det inte fanns något sådant tillstånd den 7 januari 2021 var alltså spridningen otillåten. Hur det är med den saken är dock oklart.

Det framgår inte tydligt av lagtexten med anslutande förordning och föreskrifter om Lantmäteriet beviljar tillstånd till en viss person att sprida en viss sammanställning geografisk information, eller om den lämnar tillstånd att sprida sammanställningen som sådan – så att alla kan sprida sammanställningen när den väl har blivit godkänd. Det verkar i alla fall vara på det senare sättet som Lantmäteriet tillämpar bestämmelsen och det finns en viss logik i det.

Man kan förstås fråga sig hur sannolikt det är att någon skulle söka tillstånd för att sprida Per Lundbergs filmer. Allra helst innan han själv hade hunnit sprida dessa. Till saken hör att, om tingsrätten förstår Per Lundberg rätt, Lantmäteriet inte har varit överbelastat med ansökningar om tillstånd. I alla fall inte fram till nu och detta mål. Men åtminstone en person har gjort en sådan ansökan, för en av Per Lundbergs filmer, och enligt i den utredning som Lantmäteriet har gjort understryker den myndigheten

noggrant att den inte kan utesluta att andra personer har sökt och beviljats tillstånd att sprida dessa filmer. Här bör tilläggas att Per Lundberg har uppgett att det har hänt att han filmat på andras uppdrag och att de kan ha ansökt om tillstånd för spridning av filmerna.

Som tingsrätten förstår Lantmäteriets utredning de bara letat efter ansökningar gjorda av Per Lundberg i eget namn eller för sitt företags räkning. Det är en utredning som har gjorts efter polisens förfrågningar. Hur frågorna var ställda känner inte tingsrätten till, och det är inte helt klart vilka möjligheter till sökningar efter tillstånd som finns i Lantmäteriets databaser. Av myndighetens föreskrifter framgår dock att det till en ansökan ska lämnas bl.a. uppgifter om koordinater, lägesrelaterade referenser m.m. Och i den ansökan som en annan person har gjort står det ”**Geografisk Referens** Tobleronehusen, Ersboda, Umeå, Västerbotten, N: 7092126 E: 761387 H: 38”. Hur Lantmäteriet hittade denna ansökan framgår inte – men det verkar inte ha varit efter en sökning på Per Lundbergs namn eller namnet på hans företag. Och då kan man fråga sig om utredningen är tillräckligt robust för att utesluta att någon eller kanske några av filmerna hade tillstånd för spridning.

Med detta sagt framstår som snudd på uteslutet att andra personer skulle ha sökt tillstånd för *samtliga* filmer. Samtidigt kan det inte uteslutas att *någon* film hade fått tillstånd. Med detta sagt kan man fråga sig om Per Lundberg kan dömas för att vid ett antal tillfällen under tiden den 2 september 2020–19 maj 2021 utan tillstånd ha spridit sammanställningar av geografisk information. I det här fallet bedömer dock tingsrätten att spridningen av de olika sammanställningarna är olika brott, ungefär som om någon påstås ha begått 20 stölder. Om tingsrätten i det senare exemplet inte hade kunnat utesluta att tjuven i själva verket hade tillstånd att ”ta det tagna” i ett fall, ett par fall eller kanske tre fall – men att det var osäkert i vilka – hade det nog varit svårt att döma hen för någon av stölderna. Stöld är visserligen stöld, medan det här åtalet gäller något annat. Principen torde dock var densamma, vilket innebär att Per Lundberg frikänns helt.

UMEÅ TINGSRÄTT
Allmänna avdelningen
Doha 3

DOM
2021-10-14

Mål nr: B 2062-21

För en enig tingsrätt

Mattias Nordell
Rådsmannen Mattias Nordell har dömt med tre nämndemän.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (TR-01)

Den som vill överklaga domen ska göra detta skriftligen. Överklagandet, som ska vara adresserat till Hovrätten för Övre Norrland, ska ha inkommit till tingsrätten senast den 4 november 2021. Det krävs prövningstillstånd i hovrätten.

Hur man överklagar

Dom i brottmål, tingsrätt

TR-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis.

Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd.

Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen, och det är kopplat en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd för skadeståndsdelen om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

SVERIGES DOMSTOLAR

Bilaga

Information om

Betalning av böter m.m. (tingsrätt)

Denna information gäller dig som, enligt en dom eller ett beslut, ska betala något av följande:

- Böter (penningböter eller dagsböter)
- Särskild rättsverkan (t.ex. företagsbot eller avgift till Brottsofferfonden)

Det är två olika myndigheter som sköter betalningar av böter och särskild rättsverkan. I följande fall ska betalning göras via Kronofogden:

- Kostnaden ska betalas av flera personer solidariskt (tillsammans)
- Det har beslutats om kvarstad (att egendom tas som säkerhet för betalningen i väntan på dom).

I övriga fall ska betalning göras via Polismyndigheten.

Betalning via Polismyndigheten

Polismyndigheten kommer att skicka ett inbetalningskort till dig, på den adress som står i domen/beslutet. På inbetalningskortet finns mer information om hur du gör för att betala.

Betalning ska göras **inom 30 dagar** från den dag då domen/beslutet får laga kraft (det vill säga inte längre kan ändras).

Om du inte betalar i tid kommer du att få en påminnelse. Om du ändå inte betalar kommer ärendet att lämnas till Kronofogden. Då kommer du att få betala extra avgifter. Kronofogden kan också mäta ut dina tillgångar för att skulden ska bli betald. En skuld hos Kronofogden är en offentlig uppgift.

Kontakta Polismyndigheten om du har frågor eller om du saknar inbetalningskort:

Telefon: 010-563 35 04

E-post: domstolsboter@polisen.se

Betalning via Kronofogden

Kronofogden kommer att skicka ett brev till dig. I brevet står hur du gör för att betala. Om du betalar inom den tid som står i brevet blir du av med skulden, och uppgiften om skulden kommer inte att vara offentlig. Då slipper du också att betala extra avgifter.

Mer information

Polismyndigheten: www.polisen.se
(under fliken Lagar och regler/Böter)

Kronofogden: www.kronofogden.se

Information om Brottsofferfonden

Alla som döms för ett brott där fängelse ingår i straffskalan, ska betala en avgift till Brottsofferfonden. Det framgår i domen om detta gäller dig. Det har alltså ingen betydelse vilken påföljd (straff) domstolen bestämt i ditt fall eller om det finns något brottsoffer. Avgiften är densamma för alla som döms. Betalningen sköts av Polismyndigheten – läs under rubriken ovan.

Pengarna i Brottsofferfonden går inte till enskilda personer som utsatts för brott, utan ska användas på ett sätt som är till allmän nytta för brottsoffer. Det kan till exempel handla om att stödja forskning eller utvecklingsverksamhet.

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se